

*A Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ,
és Általános Iskola
ERNUSZT KELEMEN
GYERMEKOTTHONA
GENCSAPÁTI
Szakmai Programja
2021*

Az intézmény főbb adatai

Megnevezése: Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola
Rövidített neve: Vas Megyei GYVK.
Székhelye: Szombathely
Címe: 9700 Vörösmarty Mihály u. 11.
Postacíme: 9700 Vörösmarty Mihály u. 11.
Telefonszáma: 94/514-594
Telefax száma:
TB törzsszáma: 13259-6
Adószám: 15420260-1-18
Statisztikai számjele: 15420260 8790 312 18
AHT-I azonosító: 750398
OM szám: 201559
PIR szám: 420264

Telephelyek megnevezése, címe:

	Telephely megnevezése	Telephely címe
1.	<i>Kőszegi Gyermekotthonok</i>	9730 Kőszeg, Kiss János u. 31.
2.	<i>Bóbita Lakásotthon külső férőhelye</i>	9700 Szombathely, Rohonci u.64. VI. emelet 28. ajtó
3.	<i>Külső férőhely</i>	9756 Ikervár, Ifjúság u.12.
4.	<i>Külső férőhely</i>	9730 Kőszeg, Úrhajósok útja 19/A IV. emelet 12. ajtó
5.	<i>Külső férőhely</i>	9721 Gencsapáti, Hunyadi út 406.
6.	<i>Rumi Gyermekotthon</i>	9766 Rum, Rum kastély 1.
8.	<i>Ikervári Speciális Gyermekotthon és Általános Iskola</i>	9756 Ikervár, Kossuth u.2.
9.	<i>Ernuszt Kelemen Gyermekotthon</i>	9721 Gencsapáti, Bem J. u. 9.
10.	<i>Gólyafészek Gyermekotthon</i>	9721 Gencsapáti, Alkotmány u.19.

Ernuszt Kelemen Gyermekotthon alapadatai:

Intézményegység neve: Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola Ernuszt Kelemen Gyermekotthona
Címe: 9721 Gencsapáti, Bem J.u.9.
Elérhetősége: Telefon: 06 94/500-650
E-mail cím: ernuszt.kelemen.gyermekotthon@gyvkvas.hu

Szolgáltatások megnevezése: személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátás, otthont nyújtó ellátás
Engedélyezett férőhelyek száma: 4x 12 fő gyermekotthoni csoport, 12 fő fiatal felnőtt+4 fő saját gyermek utógondozói ellátását biztosító külső férőhely

1. A gyermekotthon jellemzői:

Gyermekotthonunk szervesen illeszkedik a lakókörnyezetbe, tekintve, hogy már több mint 60 éve a település meghatározó intézménye.

Négy gyermekotthoni csoporttal működik.

A gyermekotthoni csoportok nevei:

Vadvirág, Borostyán, Szivárvány, Hajnalcsillag

A csoportok 3-18 év közötti normál, illetve csoportonként 1 fő speciális leány szükségletű gyermek elhelyezését, gondozását és nevelését, teljes körű ellátását biztosítják.

A gyermekotthon működési rendjét a növendékek igényeihez és szükségleteihez igazítja.

2. Címe:

Vas Megyei GYVK. Ernuszt Kelemen Gyermekotthona, 9721 Gencsapáti, Bem J.u.9.

3. Telepítés:

Az Ernuszt Kelemen Gyermekotthon Vas megye megyeszékhelyének vonzáskörzetében elhelyezkedő Gencsapáti Község központi részében foglal helyet. A gyermekotthon jól megközelíthető, vonattal, busszal. Az intézmény 1500 méteres körzetében található iskola, óvoda.

Az intézmény évtizedek óta ebben a helységben működött, így az ott élők a gondoskodásban részesülő gyermekeket el- és befogadták.

Munkatársainknak és az elhelyezésre kerülő gyermekeknek a már működő kapcsolatokat (iskola, helyi önkormányzat, egészségügyi szolgáltatók) ápolni kell, illetve fontos törekedni további kapcsolatok kiépítésére.

A községben a kulturális és sportolási lehetőségek gyermekeink számára elérhetőek.

A szükséges pszichológiai, gyógypedagógiai ellátások, szakemberek, a közeli megyeszékhelyen rendelkezésre állnak.

4. Infrastruktúra:

A Gyermekotthon csoportjai különálló házakban helyezkednek el az intézményegység központjában.

A lakóházak egyenként 170 m²-es alapterülettel rendelkeznek. A nevelői szoba mellett 5 gyermekszoba, nappali, nemenként és emeletenként külön fürdő-WC, mosókonyha, konyha-étkező és kamra található. Az étkezőből nyílik a közel 20 m²-es terasz. Otthonainkban megtalálhatók a gyermekek ellátásához szükséges biztonságos, célszerű berendezési és felszerelési tárgyak, eszközök.

A csoportok kialakítása a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet és mellékleteinek figyelembe vételével történt.

A csoportban a gyermekek ruházatának és személyes tárgyainak elhelyezésére gyermekenként külön szekrények és éjjeliszekrények állnak rendelkezésre.

A gyermekotthoni csoportok épületei egymás mellett helyezkednek el a közúttól és a szomszédok életterétől kerítéssel elhatároltan. Az épületek közrefognak egy füvesített

udvarrést, amelyen sportpálya, játszótér is helyet kap. Az udvar alkalmas a gyermekek levegőztetésére, játékra, sportolásra.

5. Személyi feltételek:

A gyermekotthon szakmai személyzete létszámában jelenleg megfelel a 15/1998. (IV.30) NM rendeletben előírt jogszabályi feltételeknek.

A gyermekotthonban dolgozók személyiségüket tekintve alkalmasak a feladat ellátására, szakmai identitásuk erősítése érdekében a kötelezően előírt képzéseken túl folyamatos esetmegbeszéléseket biztosítunk számukra.

6. Szakmai programunk lényege

Alapdokumentum, mely a nevelést szolgálja, s tartalmazza a csoportokban folyó nevelés általános célját, alapelveit, módszereit.

Nevelési alapdokumentumunk alapján a gondozási-nevelési tervekben történik meg az egyénre szabott nevelési cél, alapelv és módszer kidolgozása.

7. Gyermekotthonunk céljai:

- A befogadott gyermekek részére teljes körű ellátás biztosítása (lakhatás,
- ételmezés, tisztálkodás, ruházkodás, oktatás, egészségügyi ellátás, játék, szabadidős és sportolási lehetőségek, stb.)
- A gyermek családi környezetéből történő kiemeléséből fakad lelki megrázkódtatásának enyhítése, kezelése.
- Kapcsolattartás segítése, elmélyítése szülővel, vagy más hozzátartozóval.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése, növelése.
- A gyermekek szocializációs színvonalának emelése,
- Felkészítés az önálló, kiszolgáltatottságtól mentes életre.
- A dolgozók kiegészének megakadályozása, szakmai fejlődésük elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit figyelembe véve:

- A növendékek képességeik függvényében ismerjék meg, sajátítsák el, és normakövetéssel alkalmazzák az emberi együttélés, a társas érintkezés alapvető szabályait, a köznapi helyzetnek megfelelő magatartási szokásokat.
- A képességeikhez mért műveltségelemek elsajátításával készüljenek fel, váljanak alkalmassá a segített felnőttkori életlehetőségekre.
- Neveltjeink életkörülményeinek, életlehetőségeinek normalizálása, érzelmi életük harmonikusságának biztosítása, testi-lelki egészségük megőrzése.
- Természetesebb, nyitottabb, családi életmód kialakítása.
- A sajátos életteret és élete végéig permanens fejlesztést igénylő gyermek cselekvőképes, szocializációjában aktívan résztvevő ember formálása.
- SNI fiataljainknak - képességeikkel összhangban álló- kiegyensúlyozott emberi élethez szükséges ismeretek nyújtása.

8. A gyermekotthon fő szakmai feladatai:

- A gyámhatóság, rendőrség, határőrség, illetve egyéb beutaló szerv által ideiglenes hatállyal elhelyezésre kerülő gyermekek befogadása és ellátása.
- Az elhelyezésre kerülő gyermekek támogatása az átélt krízishelyzet feldolgozásában pszichológus, vagy mentálhigiénés szakember bevonásával.
- A gondozási, nevelési, étkezési, egészségügyi rekreációs, és esetkezelő szolgáltatások rendszerének, a napi életgyakorlatnak a megszervezése a csoportok összetételének, adottságainak figyelembevételével.
- Lelki traumát elszenvedett gyermek (kiemelés, súlyos veszélyeztetés okozta lelki sérülések) lelki gondozása.
- A gyermekek vallási gondozása, támogatása, nevelése felekezeti hovatartozás szerint.
- Hatékony és széleskörű kapcsolattartás biztosítása a gyermekvédelemben dolgozó társintézményekkel, nevelési és oktatási intézményekkel, munkahelyekkel, támogatókkal (gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóságok, rendőrség, iskolák, kollégiumok, üzemek, gyermekpszichiátria, stb.).
- Elfogadason, belátáson alapuló, kötődéses, emocionális alapokon is álló kapcsolat kiépítése a gondozó(k) és a gondozott(ak) között. Legyen olyan felnőtt, akihez minden problémájával bizalommal fordulhat (segítő, patronáló kapcsolat).
- A gyermekek családba történő visszahelyezésének, vagy további elhelyezésének előkészítése.
- Dolgozók szakmai továbbképzése helyi és akkreditált képzések keretében (esetmegbeszélések kéthetente, szupervízió, önképzések, csoportértekezletek).

9. A gyermekotthoni nevelésünk alapelvei:

- az egyéni különbségek figyelembevételének elve, tolerancia,
- a közösségi támogatás által való nevelés elve,
- a prevenció és a korrekció elve,
- a hatékony kommunikáció és kapcsolattartás fejlesztésének elve,
- a motivációk fejlesztésének elve,
- a csoport működési feltételei fejlesztésének elve,
- a közös szabályalkotás és resztoratív közösségformálás elve,
- team-munka fontosságának elve,
- rendszerelvű segítségnyújtás,
- a kompetenciahatárok betartásának elve.

10. Nevelési módszereink, munkaformáink (egyéni és csoportos), szervezeti formáink:

A sikeres nevelés feltétele a jól átlátható és ösztönző nevelési környezet, a kis lépésekben, fokozatosságra épülő haladás, a gyakori ismétlés, a konkrétság.

A különböző tevékenységi formák szélesítik a gyermekek ismereteit, tapasztalatai körét, sokoldalú gyakorlási lehetőséget, megerősítést adnak. Fejlesztik a tájékozódó képességet, növelik a kompetenciaérzést, alakítják az alkalmazkodó készséget, toleranciát

A helyes viselkedési formák gyakorlása folyamatos a közös tevékenységek, közlekedési eszközök használata, kulturális programok során. Az általános erőnlét, a testmozgás iránti igény fokozását, az egészség megőrzését célozzák a sportfoglalkozások, strandlátogatások, kirándulások. Önállóságuk, felelősségtudatuk, segítőkészségük alakul az önkiszolgálási -, házi-, házkörüli teendők ellátásával. Az együttes tevékenységek segítségével közösségtudatuk, együvé tartozási érzésük formálódik.

A megszerzett ismeretek újszerű, változatos formában kerülnek alkalmazásra a kirándulások, táborozások idején. Környezetük állapota iránti igényességük, esztétikai érzékük, saját ízlésviláguk fejeződik ki a környezetük rendezése, tisztántartása folyamán.

Beavatkozásaink legyenek:

- következetesek,
- tudatosak,
- szakmailag megalapozottak,
- empatikusak,
- gyermekközpontúak,
- türelmesek,
- határozottak.

Az SNI nevelteink különleges igényei minden pedagógiai eljárásban megjelennek:

- nagyobb mértékű differenciálást ,
- speciális eljárások alkalmazását,
- kiegészítő, korrekciós, fejlesztő, rehabilitációs célú, cselekvésközpontú módszereket kívánnak.

Az értelmileg akadályozott gyermekek tanítása: „életgyakorlatot” segítő cselekvések útján hatékony.

Eszközeink:

- a bizalom, mint a segítő kapcsolat alapkövének elve
- személyes példamutatás, sajátélmény
- követelés, kérés
- szóbeli közlés módszerei, kommunikáció
- feladatok gyakoroltatása
- ellenőrzés, értékelés, önértékelés
- élménypedagógiai programok, rendezvények, hagyományőrzés, egyéb, az intézmény életével összefüggő rendszeres és eseti jellegű programok
- tapasztalatcsere (gondozók és gondozottak közös látogatása más megyék társintézeteiben)
- intézmény fórumai (csoport-team, értekezlet, csoportvezetői megbeszélés, stb)
- egyéni esetkezelés, mentorálás, csoportos beszélgetések, kötetlen beszélgetések, terápiás jellegű programok
- vérszerinti családdal való kapcsolattartás, családlátogatás.

11. Felvétel, befogadás a Gyermekotthonba

A befogadás a gyermek számára a lehető legoptimálisabban történjen. A gyermeknek legyen módja mielőbb megismernie a Gyermekotthon működését, a gyermekeket és a személyzetet a sikeres beilleszkedése érdekében.

A befogadás folyamatának aktív résztvevői legyenek a szülők és más kapcsolattartásra jogosult személyek. (ha ez releváns, és hozzátartozó nem veszélyezteti a gyermek fejlődését). A gondozási folyamatban a gyermek fokozatosan ismerkedjen meg a gyermekotthoni élet szokásaival, szabályaival.

A befogadási folyamat előkészítésének és megvalósulásának valamennyi érintett fél bevonásával kell megvalósulnia.

A nevelő az újonnan érkező gyermek befogadását megelőzően tájékoztatja a már ott élő gyermekeket az érkezés időpontjáról, felkészíti a közösséget az új gyermek érkezésére, és együttműködésüket kéri a beilleszkedés megkönnyítéséhez.

A gyermeket az otthonban megfelelően előkészített személyére szabott környezet fogadja.

A befogadási folyamat leírása:

- Gyermeket a csoportba csak gyámhatóság határozata alapján – előzetes egyeztetés után – fogadhatunk be.
- A beutaló szerv az elhelyezés lehetőségét a gyermekotthon vezetőjével egyezteti, aki tájékoztatja a csoportot a gyermek érkezéséről.
- A befogadást végző kolléga átveszi a gyermekkel érkező iratokat, személyes tárgyait, ruházatát, egyéb felszerelését.
- A csoportvezető nevelő az elhelyezést követően szóban, majd az előírt nyomtatványon írásban értesíti a szakszolgálat gyermekvédelmi ügyintézőit a nyilvántartásba vétel érdekében.
- A csoportvezető nevelő a szülővel, illetve az ügyintézőkkel együttműködve hivatali úton gondoskodik a gyermek hiányzó iratainak beszerzéséről.
- A szükséges adatok beszerzését követően az elhelyezést követő hónap első napjától megigényli a gyermek családi pótlékát.
- Az adminisztrációs teendőkkel párhuzamosan történik a gyermek elhelyezése, étletterének elfoglalása. A gyermekfelügyelők számba veszik személyes tárgyait, ruházatát, melyekről - a biztonságos megőrzés érdekében - leltár készül.
- A csoportvezető nevelő - távollétében az általa megbízott munkatárs - egyéni beszélgetést folytat a gyermekkel addigi életéről, szokásairól, családi kapcsolatairól.
- Életkorának, állapotának megfelelő szinten megismertetik a csoport házirendjével, a napirenddel, az ott folyó munkával.
- Tájékoztatást kap a hozzátartozóival történő kapcsolattartás lehetőségéről, arról, hogy hacsak a beutaló határozat másképp nem rendelkezik - korábbi kapcsolatait továbbra is ápolhatja.
- A befogadást követően a gyermek, és annak gyermekvédelmi gyámja (ha van) bevonásával megtervezésre kerülnek az elhelyezés időtartama alatt elvégzendő feladatok (kapcsolatfelvétel a gyermekjóléti szolgálattal, nevelési-oktatási intézménnyel, a felülvizsgálathoz szükséges szakértői vizsgálatok feltételeinek biztosítása, felzárkóztatás, további iskolázattal kapcsolatos teendők)
- A befogadás fontos része, a gyermek csoportba való integrációjának segítése. Ennek előmozdítása miatt csoportos beszélgetéseket kell szervezni a csoport gyermekei között. A beszélgetéseknek az ismerkedést kell előmozdítania.
- Az „új” befogadott gyermek kapcsolatait, viselkedését az első napokban, hetekben megkülönböztetett figyelemmel kell követni. Meg kell előzni az esetleges kihasználását, a „csicskáztatását”, vagy egyéb rá irányuló agresszív cselekedeteket.

- A befogadás és a gyermek integrálódása egy folyamat, melyben az intézmény kollégái folyamatos visszajelzéseket adnak egymásnak és a gyermekotthon vezetőnek, a közösen kitűzött célok érdekében.
- A gyermeket megbízott munkatárs segítse a beilleszkedésben. Legyen a gyermeknek egy „ felnőtt mentora” a csoportban , aki a többiekénél még inkább odafigyel a gyermek állapotváltozásaira, lelki rezdüléseire, tüneteinek változásaira.
- Szerencsés, ha a befogadott gyermek számára egy csoportban élő gyermek „támogatását” (kis mentor) is kieszközöljük, aki segíti őt a gyermekcsoport mindennapjaiban való eligazodásban.

Egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése és gondozása:

A nevelésbe vétel esetén mindenkor elkészítjük az egyéni gondozási- nevelési tervet („Terv”), mely jogszabály által szabályozottan a GYVR-ben történik.

A Terv elkészítésének célja, hogy a napi feladatokat lépésről lépésre meghatározva segítsék a gyermek gondozását-nevelését ellátó személyt a szülőhelyettesítő feladatok ellátásában.

Egyéni elhelyezési tervre épülve annak kézhezvételétől számított 30 napon belül kell elkészíteni az egyéni gondozási-nevelési tervet. A Gondozási-nevelési terv elkészítésének gazdája, szervezője és adminisztrátora a csoportvezető-nevelő, aki a Terv elkészítésébe bevonja a gyermekvédelmi gyámot, a gyermekfelügyelőket, valamint a gyermekkel kapcsolatban dolgozó különböző szakembereket is. (pszichológus, iskolai osztályfőnök, gyermekjóléti szolgálat menedzsere, stb.).

Az egyéni gondozási-nevelési terv kidolgozása során - életkorának megfelelően - magát az érintett növendéket és lehetőség szerint a szülőt is bevonjuk.

A Terv elkészítésében figyelemmel kell lenni:

- a gyermek életvitelére, szokásaira,
- lelki állapotára, mentálhigiénés és pszichés ellátására,
- a gyermek testi, egészségügyi ellátására, (általános orvosi ellátás, kötelező és javasolt védőoltások, fogorvosi ellátás, látás-, hallásvizsgálat és egyéb, az életkornak megfelelő kötelező és javasolt szűrővizsgálatok, stb.),
- gyermek személyiség állapotára,
- egyéni szükségleteire, igényeire (pl.étkezés, öltözködés, viselkedés, életstílus, stb)
- gyermek szocializációs állapotára, fejlesztésére (társadalmi értékek, szokások megismertetése, erkölcsi értékrend közvetítése/alakítása, családi életre nevelés, önállóságra nevelés, felelősséget vállaló szexuális életre történő felkészítés, stb)
- tanulmányaira (kiegészítő tanulási segítség; pl. korrepetálás, speciális oktatási igények)
- életpálya, munkára nevelés,
- nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozására,
- szabadidős, hobbi, sport tevékenységére
- családi és rokoni kapcsolataira, kapcsolattartására
- személyes kapcsolatok, barátságok ápolása
- a gyermekkel és szülőjével (törvényes képviselőjével) folytatott személyes beszélgetés során szerzett tapasztalatokra,
- a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat által készített egyéni elhelyezési tervre.

Az egyéni gondozási-nevelési terv nem egy befejezett nevelési stratégia, hanem egy életállapothoz igazodó, folyamatosan fejlesztett a gyermekkel és az őt körülvevő szakemberekkel közösen kidolgozott, egyénre szabott dokumentum.

A tervet folyamatosan gondozni kell. Ennek felelőse a csoportvezető-nevelő és a gyermekvédelmi gyám.

12. Elbocsátás

A növendék elbocsátását szigorúan egy folyamatként értelmezzük. Ez azt jelenti, hogy az esetleges hazagondozást, vagy más intézménybe, utógondozói otthonba való gondozást fokozatosan kell a gyermek, vagy fiatal felnőtt közreműködésével megszervezni. Az „átgondozás” feladatát a csoportvezető nevelő végzi a gyermekotthoni teammel közösen.

Növendékeink állapota miatt a folyamat hosszabb lehet. Fokozottan kell figyelni a gyermek visszajelzéseire az átszoktatáskor. A folyamatba be kell vonni azokat a szereplőket, akik fogadják növendékünket; nevelőszülő, gyermekotthoni nevelő, szülők, szociális intézmény gondozói, utógondozó, stb.

13. A gondozás, nevelés elemei

Nevelési szolgáltatások

A gyermekotthoni nevelési szolgáltatások elemei azok a szolgáltatáscsoportok, amelyek a napi életgyakorlathoz kapcsolódva, és abba építve lehetővé teszik a gyermekotthoni „életmód terápia” sikeres megvalósítását.

Az ellátásban a gondozás, nevelés folyamata keretében egyrészt biztosított a teljes körű ellátás valamennyi eleme, másrészt a napi életrend alakítása és működtetése során a gyermek értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődése és családi életre, önálló életre való felkészítése.

Célunk, hogy a gyermek elfogadja élethelyzetét, biztonságban érezze magát. Érezze, hogy a felnőtt közösség elfogadja, támogatja, számíthat rájuk. A gyermek érezze, hogy van beleszólása az életét, helyzetét meghatározó döntésekbe, részt vehessen a szabályok kialakításában is. Odatartozónak érezhesse magát, tapasztalja, hogy van helye a gyermekközösségben, a tágabb közösségben, vannak külső kapcsolatai. Közvetlen környezete számára megfelelő, kellően személyes élettér vegye körül, alakításában és fenntartásában tevőlegesen részt vehessen. Megőrizhesse identitását, származásával, nemzetiségi, etnikai hovatartozásával a befogadó közösség tisztában legyen, vallását akaratának megfelelően gyakorolhassa. A gyermek ismerje jogait és kötelességeit, tudjon velük élni, elérhetőek legyenek számára az érdekeit képviselő szakemberek, szerveződések, fórumok.

Környezeti és személyi állandóság

Alapvető fontosságú, hogy a gyermekeket körülvevő környezet állandóságot, biztonságot nyújtson számukra – csak ennek alapján várható el a sikeres beilleszkedés, a helyzetének

megértése, elfogadása, és a gondozása, nevelése folyamatában az aktív közreműködése (az általános elvárásoknak való megfelelés).

- A gyermekcsoport szervezése a gyermekotthoni szakmai team kompetenciája; Mindig figyelembe kell venni, hogy milyen életkorú, szükségletű gyermekek élnek már az adott gyermekcsoportban, hogy a kialakult közösségbe hogyan illeszthető(k) be az újonnan érkező gyermek(ek). A gyermekek költöztetése, a gyermekcsoport átszervezése csak nagyon indokolt esetben történhet meg, amit mindig megelőz egy team megbeszélés. A gyermekekkel dolgozó valamennyi munkatárs bevonása szükséges a változó helyzet lépéseinek megtervezéséhez, a gyermekekkel való közléséhez és a megvalósításhoz. A csoport tagjait is közösen tájékoztatják a várható változásokról, ismertetik velük – képességeiknek, koruknak megfelelően – az okokat és a várható lépéseket, következményeket.
- A gyermek iskolatípuson és fokozaton kívüli iskolaváltásait csak abban az esetben támogatja a nevelő, engedélyezi a gyám, ha az a gyermek érdekét szolgálja, elkerülhetetlenül szükséges, illetve a gyermek maga kéri. Feladat, hogy a változást a gyermek megértse, elfogadja, partner legyen. Ezáltal konfliktusok, nézeteltérések előzhetőek meg, sőt, szorosabbá válhat a nevelő és a gyermek kapcsolata.
- Elvárható, hogy a személyzet a csoportban tartósan állandó legyen. A szakmai team feladata, hogy olyan módon működjön, ami megtartja a tagokat, segíti minden egyes szakember egyéni és csoport szintű munkavégzését, vagyis az együttműködést. Nem csak a személyi állandóság, hanem a szakemberek közötti személyes kapcsolat minősége – a szakmai team légköre – is meghatározó a gondozásban élő gyermek biztonságérzetét tekintve.
- Gyermek távozása a csoportból, vagy felnőtt távozása az otthonból mindig hatással van a gyermekek és felnőttek életére, közérzetére. Minden ilyen, a gyermekközösség életére ható eseményt csoportszinten kell kezelni. A változásra felkészítik mind a távozót – mi vár majd rá, hogyan alakul az élete, mind az otthonban maradókat – kimondhatja a gyermek az érzéseit, átbeszélnek, tisztáznak minden kérdést, ami felmerül. A közös búcsúzás – elengedés mellett kerül sor szükség, igény szerint egyéni beszélgetésekre.
- A meglévő egyensúly, egység felbomlása, átalakulása következtében számítani lehet arra, hogy amennyiben nem sikerül beszélgetések segítségével feldolgozni a helyzetet, a gyermekek a viselkedés szintjén megmutatják majd a helyzettel kapcsolatos érzéseiket, véleményüket (gyakran nem tudatosan). Ilyenkor a team felkészülten támogatja a gyermeket vagy akár az egész csoportot a változáshoz való alkalmazkodásban.
- A csoportból, a gyermekotthonból távozó gyermek számára felajánlható, hogy a továbbiakban is tartsák a kapcsolatot – amennyiben erre a gyermeknek igénye van, és az érte felelős személy ezzel egyetért, hozzájárul.

Otthonos jellegű lakhatás, a személyes tér biztosítása

A családot pótló környezetnek a gyermek számára otthonosságot kell közvetíteni, ami a napi megpihenést, biztonságos és jó hangulatú időtöltést jelenti számára.

Ennek elemei: a gyermek egyéniségét, érdeklődését megmutató módon lehetséges a lakószoba, a csoporttér berendezése, díszítése. Az egyediség érdekében a szobák falait a gyerekek a saját készítésű vagy vásárolt dísz tárgyak elhelyezésével díszíthetik a stílusosság és az esztétikai összhangoltság figyelembe vételével.

A csoport valamennyi tagja aktívan közreműködik az élettér alakításában, és az otthonos és ápoltság fenntartásában.

Az otthonosság, esztétikus környezet fenntartása érdekében :

- A nevelő haladéktalanul intézkedik a megrongált berendezési tárgyak, bútorok kijavításáról.
- Gondoskodnak arról, hogy a gyermeknek legyen a lakócsoporthoz intim tere, saját használatú bútora, ahol a személyes tárgyait elhelyezheti, megőrizheti. Ilyen módon biztosított, hogy a gyermek magánál tarthassa, viselhesse az otthonról hozott, családtagjaitól kapott ruháit, gyarapíthassa, kiegészíthesse emléktárgyait, játékeit, egyéb dolgait. Nagyobb értékű személyes tárgyak biztonságos elhelyezését (pl. kerékpár) a nevelő oldja meg.
- A gyermek levelezésének, internet használatának bármilyen jellegű és bárki általi korlátozása, cenzúrázása, megfigyelése kizárólag a gyermek veszélyeztetése esetén megengedett (a gyermektől sem felnőtt, sem gyermek levelet nem vehet el, a gyermek levelét nem bonthatja fel, nem ismerheti meg annak tartalmát, nem ismertetheti a nyilvánosság előtt). Fontos azonban, hogy a nevelési közeg (nevelő, gyermekfelügyelő) figyeljen a gyermek külső kommunikációjára, beszélgessenek a gyermekekkel az internetes „lét” jellegzetességeiről, veszélyeiről.
- A gyermek internet használatának korlátozásáról a nevelő a gyermekotthoni stábbal és a gyermek gyermekvédelmi gyámjával együtt dönthetnek. A döntés megalapozottságát bizonyítani kell, arról feljegyzést kell készíteni. A döntésről, és annak okairól a gyermeket tájékoztatni kell. A döntésről a gyermekjogi képviselőt is tájékoztassuk !
- Amennyiben jelzi a gyermek, hogy nem találja valamely személyes tárgyát, használati eszközét, tulajdonát, a gondozó közösen kísérletet tesz az eltűnés körülményeinek felderítésére, az elvesztett tárgy felkutatására, megtalálására.
- Az együttélési szabályok között rögzítik, hogy a másik saját közvetlen élettérét senki nem zavarhatja, egymás személyes tárgyait és szokásait tiszteletben tartják.

Tanulási teljesítmény, művelődés segítése

A tankötelezettség teljesítése a gyermek kötelessége, érdeke, a gyermekvédelmi gyám és a gondozási hely felelőssége. A gondozásban élő valamennyi gyermek és fiatal a képességeinek megfelelő oktatási, nevelési intézményben kerül beíratásra. Az iskolai előmenetelben, az eredményes tanulásban a gyermeket több szakember is támogatja: a nevelő és a csoportban dolgozó valamennyi munkatárs. Az egyéni gondozási-nevelési tervben meghatározott feladatmegosztás szerint segítik a gyermeket a napi tanulásban, képességeinek és készségeinek a fejlődésében, a hiányos ismeretek pótlásában. A sikerélmények megélése érdekében szoros kapcsolatot tartanak az oktatási intézmény illetékes munkatársaival – tanárok, fejlesztő- vagy gyógypedagógus, egyéb szakember.

- A napi iskolai oktatást követően a délutáni tanulás megkezdése előtt elegendő időt (életkortól, személyiségjellemzőtől függően megfelelő időt) hagynak a gyermek számára a kikapcsolódáshoz.
- Segítő, támogató nevelői magatartást tanúsít a nevelő a gyermekek iskolai munkája kapcsán.
- A gyermeknek, fiatalnak megtanítják, segítik kialakítani a tanulás, iskolai felkészülés szokásrendszerét, a tanulási idő meghatározásától a tanulási módszereken át a rendszeres tanulási tevékenységekig.
- Napi gyakorlat az életrendbe illeszkedően: elegendő idő a tanulásra, felkészülésre, megfelelő környezet biztosítása, a gyermek számára szükséges eszközök használata.

- A nevelő szükség szerint felügyeli a gyermek tanulását, a felkészülés menetét, együtt tanul vele, kezdetben ő osztja be a tanulási időt és a pihenő időt számára. A szokásrendszer kialakulásával, az életkor előre haladásával ezt lehetőség szerint maga a gyermek végezze, teljesítse egyre önállóbban.
- A nevelő törekedjen a gyermeket a helyes feladatmegoldás felé irányítani, vezetni, elérni, hogy a gyermek maga találja meg a megfelelő választ: megfigyeli, hogy mi okoz nehézséget, abban segít, ami a gyermek számára nehezen vagy egyáltalán nem megy, buzdítja a gyermeket a feladatmegoldásra. Segíti a gyermeket különféle tanulási technikák megtanításával.
- Szükség szerint szituációs helyzetben gyakoroltatja a nevelő a gyermekkel a beszámolást, szóbeli felelést, szereplést. A nyelvi kifejezőkészség fejlesztésére eszközként használja a drámajátékot, az éneket, zenét, a rajzot, képzőművészetet.
- A nevelő/ gyermekfelügyelő/ gyermekvédelmi asszisztens kiemelt feladata a tanórához szükséges felszerelések, taneszközök megőrzésének, rendbe tételének, előkészítésének ellenőrzése; felügyeli, hogy a gyermek felkészülten (elkészített házi feladattal, megtanult ismeretanyaggal, megfelelő felszereléssel) érkezzen az iskolába.
- A gyermeket a szakértői véleményekben megjelölt fejlesztési területekre fókuszálva, valamint megfogalmazott javaslatokra alapozva szükség szerint, heti rendszerességgel (egyéni és kiscsoportos formában) korrekciós fejlesztésben kell részesíteni.
- A gyermekkel rendszeresen beszélgessen a nevelő az iskolai előmenetel, tanulás, továbbtanulás, szakmaszerzés fontosságáról későbbi életminősége, életkörülményei szempontjából.
- Olyan kirándulásokat, sétákat kell szervezni, ahol a látottakat a gyermek összekapcsolhatja az iskolában tanultakkal: felhívják és felkeltik a gyermek figyelmét az érdekességekre. Különböző feladatok adásával rávezetik az összefüggések meglátására, megértésére.
- A gyermek számára hozzáférhetővé teszik a számítógépet, lehetőség van a gyermek informatikai tudásának fejlesztésére.
- A nevelő lehetőséget biztosít könyvtár-, múzeum-, színházlátogatásra, kiállításokon, hangversenyen való részvételre.

Habilitáció-rehabilitáció, fejlesztő pedagógia

A nevelési folyamatában, a sérült személyiség fejlesztése egységes, komplex folyamatként értelmezhető, melyben az ismeretek nyújtása, a különböző képességek fejlesztése, a jártasságok és készségek kialakítása közben, azokkal kölcsönhatásban, együtt történik a sérült funkciók és funkcionális rendszerek korrigálása, átszervezése, a ki sem alakultak szisztematikus kiépítése, a további (következményes, másodlagos) sérülések megelőzése, az egész személyiség egyensúlyba hozása, a fokozatos önálló életvezetés kialakítása. Mindez a társadalmi integráció biztosítása érdekében történik.

- A rehabilitáció hiányzó szocializációs készségek szisztematikus kiépítését, megtanítását, kifejlesztését jelenti: pl. udvariassági formák hiányosságai, étkezési formák hiányosságai, ágyak megvetése, ágyneműk használata, idő és pénz beosztás, stb.
- A rehabilitáció rosszul szocializált viselkedésformák korrigálását, társadalmi normák újratanulását jelenti: pl. mások tulajdonának tiszteletben tartása, önkontroll fejlesztése az agresszivitás-indulatkezelés terén, az iskolakerüléshez-csavargáshoz hozzászokott életvezetés megszüntetése, stb.

Tehetséggondozás

- A nevelőnek figyelemmel kell kísérni, hogy milyen képesség- és készségterületen, tevékenységben mutat a gyermek tehetséget.
- A kiemelkedő képesség felismerésében kéri az iskolai pedagógusok, a gyermekotthonban dolgozó segítő szakemberek, valamint a szülő segítségét, véleményét.
- A gyermek tehetsége kibontakozásához a gondozó megadja a szükséges segítséget (különóra, szakkör, edzés megszervezése, foglalkozásoson való részvétel támogatása, stb.).
- A nevelő hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy tehetségét a nyilvánosság előtt megmutathassa.

Pályaorientációs támogatás

- A gyám, nevelő, pszichológus, fejlesztőpedagógus és a szülő, család közös felelőssége, hogy a gyermek, fiatal, olyan szakmát, pályát válasszon, ami képességeinek és érdeklődésének a leginkább megfelel. Az érintett szakemberek között feladatmegosztás szükséges. Ezen kívül külső szakember, szervezet is bevonható, bevonandó a megfelelő választáshoz, döntéshez, valamint az iskolával célszerű egyeztetni és együttműködni ebben a kérdésben.
- A nevelő törekszik megismerni a gyermek pályamotivációit, bizonyos pályaterületekre irányuló nagyobb fokú érdeklődését.
- A nevelő, a gyermekvédelmi gyám segíti a gyermeket a pályaválasztásban: pályaismeretet közvetít, a pályaválasztás szempontjából adekvát személyiségjegyeket tudatosan fejleszt.
- A pályaismeret közvetítésére, a reális pályaválasztás támogatására a gondozó figyelemmel kíséri, hogy a gyermek lakóhelyén vagy annak közelében milyen képzettségekre, szakmákra mutatkozik munkaadói igény, munkahelyi kínálat (információforrást jelenthetnek a munkaügyi központok szakemberei, a helyi újság álláshirdetése, stb.) elviszi a gyerekeket szakmai bemutatókra, munkahelyi látogatásokra, pályaválasztási tanácsadásra, álláskeresési börszerekre;
- Tájékozik a képzési, szakképzési lehetőségekről;
- Elmegy a gyermekkel a középiskolai nyílt tanítási órákra;
- A pályaválasztás szempontjából adekvát a gyermek harmonikus és sokoldalú fejlesztése, a későbbi munkavállalás szempontjából releváns készségek fejlesztése.
- A nevelő (gyám) közösen a gyermekkel - figyelembe véve a nevelt gyermek szülőjének véleményét, a gyermek képességeit, egyéb körülményeit - megválasztja a gyermek életpályáját. (Ha a gyámnak vitája van a gyermekkel vagy a szülővel a gyermek életpályájának kijelölésével kapcsolatban, döntésért a gyámhatósághoz fordul.)

Önálló életre felkészítés

A szakellátásban élő gyermek gondozása és nevelése folyamatában a napi élettevékenységek részeként, ugyanakkor önálló feladatterületként szükséges biztosítani, hogy a gondozásban élő gyermek alkalmassá váljék a családba való beilleszkedésre (saját vérszerinti vagy új családba) és/vagy az önálló életvitelre. Az önálló életvitelre, a családi háztartás vezetésére történő felkészítés a családias környezetben a háztartási teendők végzése, gazdálkodás tervezése és a pénzkezelés terén a gyermek számára nyújtott minta és az életkorának megfelelő bevonása

útján valósul meg. Az ismeretek és készségek fejlesztése a gondozási folyamat teljes időtartama alatt, tervezetten, a személyiség sajátosságait, egyéni jellemzőit figyelembe véve, a napi és heti életgyakorlatba beépítve valósul meg.

Célunk kell, hogy legyen a gyermek, illetve majd a fiatal felnőtt kellő ismerettel rendelkezzen az önellátás, önkiszolgálás terén az önfenntartása érdekében. Az önállóság megtanítása, egyfajta partneri viszony kialakítása a gyermek, fiatal és a segítő szakemberek között. Kompetenciaérzés biztosítása, amibe beletartozik, hogy tud segítséget kérni a megfelelő helyen és időben.

- Akkor várható el a gyermektől, fiattól, hogy bekapcsolódjon valamilyen házi- vagy házkörűli tevékenység elvégzésébe, ha aktuális pszichés állapota azt megengedi. A munkavégzés, feladat minden esetben illeszkedjen a gyermek életkorához, fejlettségéhez és képességeihez, valamint érdeklődéséhez, választásához. A házi-, házkörűli munkák végzése aktív, önkéntes részvételen alapuljon. A gyermekeket a felnőtt munkatárs vezeti be a munkába. Tehát együtt dolgoznak. Ebben a munkában egyre nagyobb szerepet kap a gyermek. Cél a teljes önálló feladatellátás.
- A gyermek, fiatal saját magára vonatkozóan rendelkezzen ismeretekkel. Az önellátási tevékenységeket minél önállóbban gyakorolja (személyi higiénia, öltözködés, étkezés, egészségi állapot).
- Közvetlen környezetének fenntartására, rendben tartására önállóan képes legyen, ezt gyakorolja a házi- és házkörűli munkák végzése során (főzés, takarítás, mosás, kertrendezés stb.). A kisebb gyermekek esetében felügyeletet biztosít a nevelő, gyermekfelügyelő az eszközhasználat során.
- A nevelő havi rendszerességgel jogszabályban meghatározott összegű zsebpénzt ad a gyermeknek, és a felhasználását megbeszéli. Cél, hogy a gyermek saját szükségleteit kielégíthesse, ilyen módon megtanulja a pénzkezelést – a tervezést, gyűjtést és célszerű felhasználást.
- A nevelő a jogszabályi előírásnak megfelelően vezeti a zsebpénz-nyilvántartást, amit a gyermek aláírásával hitelesít. (Lásd intézményvezetői utasítás a zsebpénzkezelés rendjéről)
- A háztartásszervezés, pénzfelhasználás megtanításához a gyermeket tájékoztatják a csoportot érintő kiadásokról, költségekről. A rendelkezésre álló pénz beosztásába bevonják őt – különösen a tervezett csoportprogramok, az étkezés költségeit tekintve. A pénz beosztásának, felhasználásának, valamint a takarékoságnak az eredményességét együtt értékelik a fiatalokkal.
- Megtanítják a gyermeknek az időbeosztás, időgazdálkodás fontosságát, hogy a házi munkák, feladatok és egyéni programok időigényét mérlegeljék, tervezzenek előre.
- Lehetővé teszik, hogy a gyermek megtanulja az ügyintézés módjait, miközben önállósága fokozatosan biztosított.
- A gyermek fokozatosan megismerkedik az állam és a társadalom közügyeivel, az állampolgársággal járó jogokkal és kötelezettségekkel.
- Amikor a gyermek fokozottan kezd érdeklődni az önállósodás felől, ehhez segítséget kap.
- A gyermek segítséget kap ahhoz, hogy önállósodásához, jövője tervezéséhez bevonja a számára fontos személyeket, mindenekelőtt szüleit.

Lelki egészségvédelem, mentálhigiénés gondozás

Cél a gyermek mentálhigiénés egészségvédelme, pszicho-szociális fejlődésének optimalizálása. A szocializációs folyamat elősegítése, a terápiás tevékenységek támogatása. A gyermek önismeretének fejlesztése, önfogadásának, önbizalmának növelése, reális énkép kialakítása, az identitáskeresés folyamatának támogatása. A társas kapcsolatok, mint a mentálhigiénés egészség fontos tényezőjének optimalizálása, facilitálása.

Az engedély nélküli eltávozások, szökések prevenciója a szabadidő strukturálásával és a mentálhigiénés egészség biztosításával.

Intézményünk pszichés egészségvédelme biztonságot és szerető elfogadást nyújtó légkör megteremtésével, szükség esetén szakember bevonásával történik.

- Minden újonnan gyermekvédelembe került gyermekünkénél történik egy előzetes felmérés a rendelkezésre álló dokumentumok alapján (korábbi pszichiátriai szakvélemények, kriminalizálódáshoz kapcsolódó eljárásokról, pedagógiai szakvéleményekről, előző gondozási helyről származó információk, tanulmányi eredmények).
- Ezt követően zajlik az első interjú (anamnézis, exploráció, pszichés státusz), a kapcsolat kialakítása, majd a meglévő pszichodiagnosztikai eszközök alkalmazása. Szinte minden esetben találkozunk a gyermekotthoni elhelyezéskor lelki nehézségekkel, hiszen a gyermek számára kortól függetlenül ez egy új, ismeretlen hely, ahol még nincsenek kialakult szociális kapcsolatai, s ez komoly feszültséggel, szorongással jár együtt. Segíteni kell a gyermeket a társas beilleszkedésében, hogy minél hamarabb megismerhesse új környezetét. Ezt gyakran nehezíti, hogy a többség korábban inadekvát viselkedési mintákat sajátított el abban a milióban, melyből érkezik, s ez serdülőknél még nehezebben módosítható. A megfelelő csoportdinamika érdekében a gyermeknek meg kell ismerkednie a kialakult csoportnormákkal, csoportkohézióval.
- A gyermekek pszichés gondozásában, és személyiségfejlesztésében kulcsfontosságú a gyermekotthonban zajló team munka, hiszen a nevelők, gyermekfelügyelők, gyermekotthon vezető, illetve kortársak jellemzése alapján még teljesebb képet kaphatunk egy bent lakó viselkedéséről, magatartásáról, pszichés tüneteiről, emocionális zavarairól, addikcióiról.
- Ezek függvényében alakul a kiválasztott terápiás jellegű tevékenység, melynek központi témája lehet: pszichés rendellenességek kezelése, traumák feldolgoztatása, gyászfolyamatokban segítségnyújtás, iskolai motiváció erősítése, autonóm személyiség kialakítása, reális énkép fejlesztése a negatív énképpel szemben, önismeret elmélyítése, megfelelő konfliktuskezelési módszerek elsajátíttatása, pályaorientáció, kötődési készség fejlesztése, kapcsolattartás családtagokkal.
- A gyermekek egy hányadánál a pszichológusi szakmai kompetenciát meghaladó pszichopatológiák állnak fent, ezek esetében a pszichiátriai kezelések válnak szükségessé, bizonyos betegségek kapcsán gyógyszeres kezelés.
- Nagyon fontos feladat a felnőttekben elvesztett bizalom visszanyerése, illetve önismeretük fejlesztése. A bizalom kialakítása lelkiileg sérült gyermekeknél rendkívül releváns, hiszen e nélkül nem valósulhat meg pszichés értelemben fejlesztésük. Különböző életkorokban különböző fejlettségi szintekkel találkozunk emocionális értelemben, eltérő kulturális háttérrel érkező, illetve eltérő intelligenciájú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozunk. Lelki segítségnyújtás során mindezen tényezőket figyelembe kell venni, s a megfelelő, egyénre szabott, hatékony módszereket kiválasztani.

- Rendkívüli csoporterősítő hatása van a dolgozók és gyerekek közös részvételével, évente több alkalommal megrendezésre kerülő szabadidős programoknak, ünnepi eseményeknek, gyermekotthoni hagyományoknak.

Hagyományörzés, ünnepi megemlékezés

A gyermekotthonunkban hagyományörző és közösségformáló céllal tartunk különböző ünnepeket, összejöveleteket, „megüljük jeles napjainkat”. A népszokásokhoz, ünnepnapokhoz kapcsolódó szokások, tevékenységek segítik a közösséggé formálódást, biztosítják a közös élményeket, a személyes ünnepek, ünnepi események pedig kiemelik az egyes gyermekeket, az egyediségük, fontosságuk megélésére biztosítanak alkalmat. Ezért a szokásokba, az ünnepek megtartásába lehetőség szerint bevonjuk a gyermek számára fontos személyeket is.

- A nevelő szervezésében, irányításában a népi, vallási ünnepkör (advent, karácsony, újév, vízkereszt, farsang, húsvét, pünkösd, stb.) szokásait, hagyományait ápolja a gyermek/gyermekközösség: felkészülés, megemlékezés során.
- A nevelő, gondozószemélyzet a gyermekkel minden alkalommal megünnepli a név- és születésnapot, ballagást, gyermeknapot. Az ünnepi alkalmakon rituális elemek, tevékenységek révén biztosítanak kitüntetett figyelmet az ünneplőnek, illetve az ünnep témájának.
- Az ajándékozással egybekötött ünnepeken (név- és születésnap, télapó, karácsony, húsvét, ballagás) a gyermek mindig kap személyes ajándékot a közösségtől. Az adott gyermek személyiségének, egyéni igényének figyelembevételével meglepetés ajándékot adnak vagy éppen az ő kérése alapján közösen, vele együtt történik az ajándék kiválasztása és megvásárlása.
- Az ünnepek alatt fokozott mértékben dicséri, jutalmazza a gyermeket (büntetést nem alkalmaz) a nevelő.

Vallásgyakorlás

A gyermekek, fiatalok számára biztosítani kell a különböző vallások, felekezetek megismerésének lehetőségét. Ehhez alapul kell venni a vérszerinti szülő kérését, amennyiben nyilatkozott, hogy milyen vallást gyakorol ő, illetve családja, és ahhoz igazodjon gyermeke vallásgyakorlása is. Ilyen nyilatkozat hiányában is szükséges a szülő véleményét kikérni, egyeztetni vele, hogy a gyermekért felelős szakemberek miért tartják fontosnak, pozitív hatásúnak például a hittanoktatást, a templomba járást. A gyermekkel és a szülővel közös beszélgetés során tisztázzák ezeket a kérdéseket. A gyermekotthon közvetlen vagy tágabb környezetében jelen lévő egyházi közösségek megjelenhetnek a gyermekek életében.

- A vallási, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítése történik.
- A nevelő megismeri a gyermek (és szülője) vallásgyakorlással, vallásoktatással kapcsolatos igényeit.
- Segítjük, hogy a gyermek tudatában legyen vérszerinti családja vallási hovatartozásának.
- A gyermek hit- és vallásoktatásban való részvételéhez a gyermekvédelmi gyám kikéri a szülő hozzájárulását (nevelt gyermek esetében).

- A gyermek vallási, világnézeti önazonosságát tiszteletben tartják, és segítséget nyújtanak neki abban, hogy ezt kifejezésre juttathassa.
- A gyermekvédelmi gyám lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermek szabadon gyakorolhassa vallását. A gyermekotthon megszervezi, hogy a gyermek:
 - vallási szokásait, ünnepeit feleleveníthesse, átélhesse;
 - hit- és vallásoktatáson vehessen részt,
 - kapcsolatot tartson hitoktatókkal, pappal;
 - vallásos jellegű játékos foglalkozások részese lehessen;
 - vallási szervezetének találkozóin, rendezvényein megjelenhessen.

Nemzetiségi, etnikai kultúra közvetítése

A gyermek, fiatal identitásának kialakulásához, fejlődéséhez hozzájárul, hozzátartozik a Magyarországon élő nemzetiségek, etnikai kisebbségek kultúrájának ismerete, különösen akkor, ha a szülő önkéntes nyilatkozata alapján a gyermek származására vonatkozóan ismert, hogy melyik kisebbséghez tartozik. Az identitás kialakítását, megőrzését szolgáló programok igénybevétele a gyermek személyes vállalásán, önkéntes részvételén alapszik.

- A gondozásban élő gyermek számára biztosítják azt a lehetőséget, hogy a kisebbségek kultúrájára jellemző szokásokat, nyelvet megismerjék.
- A nevelő olyan foglalkozásokhoz, könyvekhez, egyéb tárgyakhoz ismereteket nyújtó eszközökhöz juttatja a kisebbséghez, népcsoporthoz tartozó gyermeket, mely megismerteti a saját történelmével, kultúrájával, hagyományaival, jelképeivel, irodalmával, ételeivel.
- A nevelő felveszi a kapcsolatot a helyi szervezetekkel, kisebbségek képviselőivel. Megszervezik, biztosítják az általuk felkínált programokon való részvételt.
- Azonnali fellépéssel védelmezik a gyermeket, ha származása, etnikai hovatartozása miatt kirekeszteni akarja a közösség, vagy bárki kigúnyolja, megbélyegzi, megalázza.

Származás és élettörténet ismerete

A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek, fiatalnak abban, hogy felnőve ismerje saját gyermekkorát, élettörténetét, családi hátterét, a nevelésbe vétel előzményeit, a gondoskodás alatt vele történteket. A tárgyi emlékek, dokumentumok segítik az önazonosságot, önképet kiteljesedni.

- A gyermekről időszakonként, évente több alkalommal, különösen a gyermek életének fontos, jelentős, emlékezetes eseményeihez kötődően fényképet, kisfilmeket készítenek, amit a gyermeknek átadnak.
- A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek a családi emléktárgyak (össze) gyűjtésében, múltjának feltárásában.
- A nevelő „emlék-dobozban, élettörténeti könyvben” összegyűjti a gyermek azon emléktárgyait, képi, írásos emlékeit, melyek a gyermek egyes életszakaszaira különösen jellemzőek, illetve amik a gyermek számára a későbbiekben értékesek, fontosak lehetnek (kisgyermekkorai játék, saját készítésű tárgy, ajándék, rajz, első osztályos füzet, emléklap, családi fényképek, kisgyermekkorai fényképek, stb.).
- A nevelő a távozó gyermeknek, gyermekvédelmi gyámnak átadja az összegyűjtött emléktárgyakat.

Nemiséghez, szexualitáshoz viszonyulás

A szexualitás kérdése a gyermek identitása, nemi azonosságtudata szempontjából fontos terület, és szorosan kapcsolódik a családi életre felkészítés feladatához. Ebben a témában a gyermekvédelmi gyám, nevelő, pszichológus, a házi orvos és a védőnő között szükséges feladatmegosztás. Vigyázni kell arra, hogy a személyes, intim kérdések kellő őszinteséggel, nyíltsággal és objektivitással legyenek megválaszolva, ne okozzanak feszültséget sem a gyermekben, sem a szakemberekben. A feladatmegosztás ahhoz igazodjon, hogy a gyermek kivel tud a témáról a legközvetlenebbül beszélni, ki szolgálhat számára adekvát, alapos ismeretekkel, milyen mélységben és céllal kerül sor a beszélgetésre.

- A gyermek - életkorának megfelelően - ismereteket kap a nevelőtől a biológiai nemi sajátosságokról, a másik nemmel kapcsolatos társas viselkedési formákról (épít a biológia órán tanultakra). A gondozó tudatosan teremt olyan helyzeteket (életkori szakaszokhoz adekvátan), ahol alapvető ismereteket közölhet a gyermekkel, fiatallal a szexualitás témakörében, de alkalmazkodik, ha ők tesznek fel kérdéseket, akkor arra válaszolnia kell.
- A szexualitással kapcsolatos információk átadására többféle módszert alkalmazhatnak. Életszerű, hogy a gondozás, nevelés folyamatában egyéni vagy kiscsoportos beszélgetésre is sor kerül, és mellette az egészségügyi szakembereket, a pszichológust is bevonják az ismeretterjesztésbe.
- A nevelő, a pszichológus egyéni beszélgetéseket folytat azzal a fiatallal, akinek párkapcsolata van alakulóban (egyéni párkapcsolati kérdések és problémák, a védekezés módjai és ehhez való segítségnyújtás, tanácsadás).

Közösségi kapcsolatok támogatása

A társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében, valamint a gyermek élete folyamatosságának, egységének megélése biztosítására támogatja a gyermeket otthon a gyermek és fiatal minél szélesebb körű kapcsolatait, amelyek révén életét kiteljesítheti, megfelelő támogatásokhoz jut.

Egyaránt vonatkozik ez a korábbi baráti, támogató kapcsolatokra, és a gondozás alatt létrejött kapcsolatokra. A gyermek csak olyan személyekkel tarthat kapcsolatot, ami az érdekét szolgálja.

- A nevelő (a gyermek jelenlétében) személyesen megismerkedik a gyermek barátaival, partnerével (barátjával, barátnőjével). Ismeri elérhetőségeiket (címet, telefonszámot).
- Lehetővé teszi, hogy a gyermek kapcsolatot tarthasson barátaival: vendégül láthatja őket, elmehet hozzájuk, megismerkedhet szüleikkel, közös programokon, iskolán kívüli elfoglaltságokon vehetnek részt, támogatja a gyermek visszalátogatásait korábbi közösségeibe (iskola, gyülekezet, korábbi gondozási hely).
- A kapcsolati háló bővítésére a nevelő a gyermek részére rendszeres közös programokat (pl. sportrendezvény, farsang, diszkó) szervez a társintézményekben élő kortársakkal.
- A gyermek kapcsolatot tart a rokonaival. (ha ez a gyermek érdekét nem sérti)
- A nevelő kezdeményezi a kapcsolatfelvételt a helyi közösséggel, elősegíti a gyermek részvételét a helyi szervezetek életében.

- A nevelő minden eszközzel segíti, hogy a lakókörnyezetben (településen, kerületben) a lehető legkedvezőbb kép alakulhasson ki a gondozott gyerekekről, például produkcióikkal bemutatkozhatnak a közösségi rendezvényeken, munkáikat, alkotásaikat bemutathatják kiállításokon, a helyi lakosok életét segítő, környezetét szépítő akciókat, önkéntes munkát végezhetnek.

Szabadidő-eltöltés, rekreációs szolgáltatások

A gyermekotthoni gondozás, nevelés területei közül hangsúlyos a gyermekek és fiatalok szabadidejének szervezése, egyéni elfoglaltságok támogatása, biztosítása. A gyermekotthon egy otthon jelent az ott élő gyermekek számára, ezért szükséges a kikapcsolódás lehetőségét biztosítani. Egyrészt vegyenek részt aktív, képességeket igénylő és támogató programokon, másrészt legyen „saját ideje” a gyermeknek, amikor egyedül lehet, saját maga tevékenykedik, különösebb szervezés nélkül. A problémás családi háttér, az egyéni problémák okozta nehézségek, viselkedési és magatartási zavarok megszüntetése, az általános normáknak megfelelő szokások kialakítása érdekében szükséges a napi - és életrend strukturálása. Ezért fontos tevékenység a szabadidő szervezése. Ugyanakkor a gyermeknek magának is kell tudnia gazdálkodni az idejével, illetve teret kell hagyni, hogy teljesen szabad ideje is legyen, amikor az alkalmazkodás, megfelelés kényszere sem jelenik meg körülötte.

- A gyermekotthonban megteremtjük a körülményeit annak, hogy a gyermek csoportban töltött idejének jelentős része játékkal, pihenéssel teljen. Az otthonban és a lakókörnyezetben egyaránt legyenek elérhető játékeszközök, játékra alkalmas terek, amiket lehetőség szerint használnak. A nevelők is bekapcsolódnak a gyermekek egyéni vagy csoportjátékába.
- Az együttlét felszabadult, kötetlen formája a közös játék, a foglalkozások, ahol ugyanakkor közvetve gyakorolhatják a csoporttagok az együttműködést, alkalmazkodást, lehetőségük van egymást mélyebben vagy más oldalról is megismerni.
- A nevelő feltárja, hogy milyen szabadidős foglalkozás részvételére motivált a gyermek (mi az, ami érdekli, ami örömet nyújt a számára, milyen területen voltak vagy vannak sikerélményei, hol válthat ki elismerést teljesítményével).
- Ösztönzi, motiválja a gyermeket a nevelő a lakókörnyezetben rendelkezésre álló aktív szabadidős tevékenységek igénybevételére: felveszi a kapcsolatot a sportegyesületekkel, klubokkal, megismeri programjaikat, tájékoztatja erről a gyermekeket, esetleg közösen megtekintik a foglalkozásokat.
- A gondozószemélyzet változatos tartalmú, témájú szervezett foglalkozásokat, klub jellegű tevékenységeket kínál fel a gyermekek számára szükségleteik és igényeik, érdeklődésük alapján. Ezek a szervezett együttlétek sok esetben kapcsolódnak a napi élettevékenységekhez – házimunkához, ház körüli munkákhoz (pl. szerelés, javítás). Azon kívül a csoportban dolgozó munkatársak egyéni érdeklődése, speciális ismeretei alapján kerülhetnek megrendezésre programok.
- A magatartási, alkalmazkodási, szabálytartási problémákkal küzdő gyermek szabadidő eltöltésének tervezésekor a gondozó előnyben részesíti a terápiás jellegű hatást kiváltó tevékenységeket (pl. úszás, lovaglás, fokozott kreativitást, intenzív együttműködést igénylő foglalkozások). Fontos, hogy megkülönböztessék a szabadidős, rekreációs és a fejlesztő célú és hatású programokat.
- A gondozószemélyzet szervezésében és kivitelezésében alkalomszerűen különféle szórakoztató rendezvényeken is részt vehet a gyermek (pl. vetélkedők, sportnap, felnőtt - gyermek mérkőzések, szilveszteri vigasság, farsangi ünnepség, diszkó, mozi).

Valamint életkornak megfelelően, a meglévő bizalmi kapcsolatra építve egyéni programokra is elengedik a fiatalokat.

- A gyermek számára biztosítanak egyéb szórakoztató tevékenységeket is (pl. könyvolvasás, újságolvasás, zenehallgatás, rádióhallgatás, társasjátékok, videofilmek megtekintése, rajzolás, festés, biciklizés). Lehetővé teszik, hogy megnézze a korának megfelelő szórakoztató és ismeretterjesztő (lehetőleg megnyugtató, erőszakos eseményektől mentes) műsorokat a televízióban.
- A nevelő felméri, hogy a gyermekek milyen jellegű és tartalmú üdülésre vagy táborozásra vágnak leginkább (ajánlott a nyári szünet ideje alatt egy tábori és egy üdülési hét biztosítása). Ennek alapján megtervezi és kivitelezi/kivitelezteti a gyermekközösség szünidei üdülését (kötetlenebb, a napirendet kevésbé részletesen behatároló, improvizatívabb programok alkotják, pl. vízparti üdülés) és táborozását (előre meghatározott és tervezett, aprólékosan előkészített tevékenységekből, foglalkozásokból épül fel, pl. sporttábor, képzőművészeti tábor). Tanulásban akadályozott gyermekek nyaraltatásánál prioritást kapjanak az önellátásra épülő, önkiszolgálást, öntevékenységet fejlesztő, fizikai aktivitást igénylő szünidei táborok.

Egészségügyi és étkeztetési szolgáltatások

A gyermekotthonba érkező gyermekek többsége fizikálisan és egészségügyileg elhanyagolt, gyakran szenvednek akut, esetenként állandósult betegségekben. Ezért igyekszünk a lehető legalaposabb körütekintéssel (anamnézis, kezelőorvosa diagnózisa, zárójelentések, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja „GYSZ-4” alapján), ezeket felderíteni, kezelteni, gyógyíttatni. A bekerülő gondozottakat az intézmény orvosa látja el.

A gyermekotthon feladatai

- az előző orvosától az egészségügyi anyagának kikérése
- szükség esetén a védőnőtől az oltási könyv beszerzése
- TAJ- kártya szülőtől, illetve előző gondozási helyről történő beszerzése
- A gyermek státuszvizsgálata az intézeti orvosnál
- Az újonnan elhelyezett gyermekek egészségügyi előéletével a rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján ismerkedünk meg (zárójelentések, ambuláns lapok, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja, „GYSZ-4”)
- Gondoskodunk arról, hogy az ellátás igénybevételének kezdetekor, majd rendszeres időközönként általános orvosi (státusz) vizsgálaton vegyenek részt, az életkorhoz kötött, előírt védőoltásokat megkapják
- Valamennyi kötelező - és adott esetben ajánlott – szűrővizsgálaton megjelennek
- A gyermekek testi, érzékszervi, pszichés fejlődésében, szervezetük működésében felmerülő zavarok megjelenésekor, a betegségek tüneteinek jelentkezésekor intézkedünk a kezelés megkezdéséről. Felvesszük a kapcsolatot a gyermek házi orvosával, akinek utasításait maradéktalanul végrehajtjuk. A beteg, gyógykezelés alatt álló, kórházban ápolat gyermek gyógyulásának feltételeit és eszközeit teljes körűen biztosítjuk. Szakorvoshoz való beutalás esetén felvesszük a kapcsolatot az

illetékes szakellátással, biztosítjuk a gyermek megjelenését a szakrendelésen. A szükséges kontrollvizsgálatok időpontját figyelemmel kísérjük.

- Rendszeresen szervezünk drog- és szenvedélybetegségekkel (dohányzás, alkohol, kábítószer, játékszenvedély) kapcsolatos előadásokat a felismerés, megelőzés érdekében.

Napi egészségügyi gondozási feladatok

- Fontos, hogy kizárólag felnőtt ellenőrzése mellett a gyermekek megtanulják a gyógyszerek helyes használatát.
- A tárgyi feltételek lehetővé teszik minden gyermek, fiatal számára az alapvető egészségügyi és higiéniai szokások elsajátítását, rendszeres gyakorlását. A fiatalok intimszféráját lehetőségeink szerint tiszteletben tartjuk és biztosítjuk.
- A betegségről (időpont, diagnózis, terápia) nyilvántartást vezet az otthon mind a gyermek személyi anyagában, mind a kezelési nyilvántartásban
- A dolgozó a kezelési nyilvántartás alapján adja át az ápolási teendőket a lakóegységekben dolgozóknak.
- szakrendelésre a Lakásotthon dolgozója viszi el a gyerekeket.
- A gyógyszernapló alapján adja ki a gyógyszereket a dolgozó feltüntetve a pontos gyógyszeradagolást.
- Évente fogászati szűrésen vesznek részt a gondozottak előzetes időpont egyeztetés alapján.
- Kamasz lányoknál menstruációs napló vezetése
- Fogamzásgátló tabletták szedésének szabályozása, napló vezetése
- Az intézeti higiéniről napi ellenőrzési naplót vezetése
- A csoportvezető nevelő irányításával folyik az egészségügyi és szexuális felvilágosító munka.
- A gyermekotthonban lakó összes gyermek személyi higiénijának ellenőrzése (köldök, körmök, haj stb. tisztán tartása)
- A beteg gyermekek ápolása - ha betegsége miatt nem elkülönítendő- az elhelyezési helyén (szobájában) történik
- Súlyos fertőző beteg esetén a beteg orvosi javaslatra (beutalásra) kórházba kerülnek.

Egészséges életmódra nevelés

Ezen korosztály új ismeretekre való nyitottságának kihasználásával megelőzhetővé válnak a serdülőkorban kialakuló szenvedélybetegségek, a kábítószer- és alkoholfüggőség, valamint elkerülhető a korai és meggondolatlan szexuális élet negatív következményei. Az egészségorientált nevelést célzó programok rendszeressége és a gyermekotthon életébe történő integrálása révén a gyermekek megismerhetik, felmérhetik és tudatosíthatják azon veszélyeket és következményeket, amelyeket a deviáns magatartási formák hordoznak, valamint aktívvá és motiválttá válnak azon megoldási módok elsajátításában, amelyek révén elkerülhetővé válnak (ismeretterjesztő előadások, programok, vetélkedők).